

Lasten- ja nuortenkirjallisuuden Finlandia 2017

Valitsija Anna Puun puhe

Arvon kirjallisuuden ystävät,

Ihan ensimmäiseksi haluan kiittää teitä ehdokaskirjailijoita, jotka olette teoksillanne viihdyttäneet minua viimeiset kolme viikkoa. Kiitän myös esiraatia, joka valitsi luettavakseni kuusi hyvin erilaista ja erinomaista lasten- ja nuorten kirjaa. Ja nyt kun kiitosten makuun ollaan päästy, niin kiitos Suomen Kirjasäätiö tästä vastuullisesta kunniatehtävästä.

Mietin aika pitkään, että mistä oikein puhuisin ennen voittajan julkistamista ja sitten keksin sen. Koska mielestäni hyvän kirjan tunnistaa siitä, että se aiheuttaa lukijassaan jonkinlaisen reaktion, niin halusin kertoa, minkälaisia tuntemuksia ja tapahtumaketjuja ehdokaskirjat saivat minun tapauksessani aikaan.

Kaj Korkea-aho ja Ted Forsström sekä kuvittaja Pentti Otsamo: Te veitte minut takaisin Outokummun ylä-asteen käytäville. Siellä kirjan Justus Kristuksen kaltaiset KOFF-lippispäiset ”vohveloijat” laukoivat ankeuksia ja me oltiin niitä nokkelan sarkastisia ”erilaisia nuoria”, jotka eivät julkaisseet nettisarjakuvaa, vaan muun muassa nauhoittivat c-kasetille omia radio-ohjelmia. Intouduin kirjan lukemisen jälkeen kaivelemaan vanhoja kirjeitä noilta ajoilta ja silmät kyynelissä käkätin eteisen lattialla. Siispä arvon herrat, kiitos lukuisista nauruista ja arvokkaasta aikamatkasta omiin teinivuosiiin, joita edelleen muistelen huvittuneena.

Mauri Kunnas: Nyt kun kouluvuosia ruvettiin muistelemaan, niin voin kertoa, että tykkäsin käydä koulua ja kaikki muut oppiaineet olivat ihan ok PAITSI historia. Voi kunpa meillä olisi silloin ollut tällainen kirja! Miten paljon inspiroivampaa oppiminen olisi ollut. Aloin lukea kirjaa 7-vuotiaalle tyttärelleni, joka tokaisi toisen sivun jälkeen: ”Äiti, mä en ymmärrä tästä yhtään mitään. Voidaanko etsiä Herra Hakkarasta?” Koiramäen Suomen historia osoittautuikin olemaan tietokirja sekä minulle että lapselleni: minä pystyin paikkaamaan historiantunneilla ohi menneitä aukkoja samaan aikaan kun tyttäreni ihasteli kirjan yksityiskohtia täynnä olevaa upeaa kuvitusta. Ja tietenkin etsimään sitä Herra Hakkarasta.

Sanna Mander: Ensimmäinen kommentti lapseltani, kun aloin lukea hänelle ”Avain hukassa” -kirjaasi: ”Ai onks tää runokirja?” Minä: ”Joo...” Hän: ”JES!”. En tiennytkään lapseni olevan suuri riimien ystävä. Avainta etsittiin hassuista asunnoista ja riimitely jatkui vielä iltasatuhetkenkin jälkeen. Yhden sivun kohdalla molemmat haukkasivat henkeä yhtä aikaa ja katsottiin toisiamme. Erään jazzia rakastavien asukkaiden seinällä oli samanlainen taulu kuin meillä kotona. Pori Jazzien virallinen juliste vuodelta 2011, joka pienen googlettamisen jälkeen osoittautui olemaan Sanna sinun suunnittelemasi! Minua ilahdutti myös ruotsinkielisen version runot, sillä ne olivat erilaisia kuin suomenkielisessä painoksessa.

Riikka Ala-Harja: Kiitos, että osaat niin hienosti sanoittaa lapsen ajatuksia vanhempien erosta ja kahdessa kodissa asumisesta. Vaikka oman tyttäreni matka kahden kodin välillä on alle kilometrin, niin joskus se hänestä varmasti tuntuu siltä kuin isi asuisi Berliinissä. Kahden maan Ebba herätti tässä minun pienessä kuulijassa paljon ajatuksia ja paljon niitä äidin vatsan vääntelemään saavia kysymyksiä, mistä syntyi lopulta hyviä keskusteluja.

Jukka Behm: Sinun kirjoittamasi Pehmolelutytön luin viimeisenä, ja kuten osasin odottaa, niin lukukokemus aiheutti ahdistusta. Kirja kertoo niin kovin todentuntuisesti yhden tytön tarinan osana isompaa globaalia ongelmaa. Miljoona ennakkopaniikkikysymystä nousi pintaan: Miten pystyn äitinä estämään tuollaisen tapahtumista sitten kun tyttäreni on teini? Kuinka paljon oman lapsen somekäyttäytymistä on luvallista stalkata ja miten tiedän mistä ja mitä etsiä? Ja sitten iski voimattomuuden tunne, maailman ahdistus, halu räjäyttää internet, miesviha ja mitä kaikkia näitä nyt on...

Ninka Reittu: Meillä oli ollut lapseni kanssa jotain perus kiukuttelua ja riitaa ennen nukkumaanmenoa. Hän istui naama myrtsinä ja rutussa parvisänkynsä kaidetta vasten kun luin hänelle tätä kirjaa. Sitten tuli aukeama, missä tarinan pieni sanoo: "Silloin kun minä olen tuhma, sinä et ainakaan rakasta minua. Sinä komennat kovalla äänellä, että noin EI saa tehdä." Seuraavalla sivulla iso sanoo, että "Kaikkea ei tarvitse hyväksyä vaikka rakastaa." Sillä samalla sivulla on kaatunut maalipurkki, jonka kyljessä lukee LOVE. Ja siitä lähti liikkeelle sellainen tapahtumasarja, jonka tulen muistamaan ikuisesti. → kerron mitä tapahtui

Ja sitten kun seuraavalla aukeamalla oli vielä piirrettynä oksentava majava, kakkakikkare, palavat kurapöksyt ja piereskelevä aasi, niin ilta oli miltei täydellinen.

Kuten parhaat laulut iskiessään, ne lähtevät elämään omaa elämäänsä kuulijassa, niin sama vaikutus on myös kirjoilla. Nämä kuusi ehdokaskirjaa kaikki jättivät jälkensä minuun, joten valinnassani en voinut tehdä muuta kuin kuunnella sitä kuuluisaa "sisäistä ääntä".

Nyt on puheet pidetty ja on aika julistaa,

Se mitä taidatte jo jännityksellä odottaa,

Että milloin se Puu pääsee asiaan.

En tiedä arvaatteko jo sen,

Ei oo voittaja näiden riimien jälkeen enää salainen.

Avain löytyi ja kirjasi oli kerrassaan nautinnollinen,

Grattis eli onneksi olkoon Sanna Mander!